

De Mexicaanse griep: een kleine griep met grote gevolgen

De Mexicaanse griep ligt bij veel mensen nog vers in het geheugen. In 2010 schreef onderzoeksjournalist Daan de Wit er een verontrustend boek over: *Dossier Mexicaanse griep*. 'Ik ben bang dat men er niets van geleerd heeft en dat alleen de miljoenen euro's zijn blijven hangen.'

Door John Reijnders, politicoloog en redactielid

In juni besteedde het tv-programma *Medialogica* van Argos-TV uitgebreid aandacht aan 'De Mexicaanse mediakoorts'. Hoe heeft een milde griep de status van pandemie gekregen? Was het een samenloop van omstandigheden of was het een geregistreerde actie door de farmaceutische industrie en haar lobbyisten? Wat was de rol van de deskundigen, de media, de politiek?

Vanaf het moment dat de Wereldgezondheidsorganisatie spreekt van een dreigende pandemie en de internationaal hoog aanschreven viroloog Ab Osterhaus, adviseur van de Nederlandse minister van Volksgezondheid, in *De Wereld Draait Door* van 29 april 2009 de vergelijking maakt met de Spaanse griep van 1918, waarbij wereldwijd vijftig tot honderd miljoen doden vielen, gaan alle alarmbellen rinkelen. Volgens het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) zou de Mexicaanse griep in Nederland maximaal achtduizend doden kunnen eisen. Een hype is geboren.

KIJKCIJFERS

Onderzoeksjournalist Daan de Wit was in 2009 werkzaam bij het *NOS Journaal* en maakte mee hoe in de media het verhaal rond de Mexicaanse griep zich ontwikkelde. 'Kantelmoment in de berichtgeving was het optreden van Osterhaus in *DWDD*', herinnert De Wit zich. 'Hij sprak met zoveel vuur en dreiging over hetgeen stond te gebeuren, dat het iedereen overrompelde en overblufte. Hij is de hoogste autoriteit in zijn vakgebied en was de adviseur van de minister. Tijdens de research voor het boek kwam ik erachter welke petten hij allemaal op had. Dat hoogleraar farmaceutische biotechnologie Huub Schellekens in dezelfde periode in actualiteitenrubriek *Nova* een heel ander verhaal vertelde en van een milde griep sprak, hielp niet meer. Ik snap heel goed hoe het werkt. Het is voor de media veel interessanter om de hoogste autoriteit te citeren dat er een ramp staat te gebeuren, dan de boodschap te brengen dat het wel meevalt. Een beter recept voor kijkcijfers dan de aankondiging van een wereldramp bestaat niet.'

INDUSTRIE

Dossier Mexicaanse griep leest als een spannende roman, maar is volledig op feiten gebaseerd. In chronologische volgorde staan gebeurtenissen, feiten, de vele overlappende netwerken en de processen opgesomd, onderbouwd met de nodige bronnen en citaten (zie ook www.dossiermexicaansegriep.nl). Een van de vele mensen die De Wit sprak, is de arts en toenmalig Poolse minister van Volksgezondheid Eva Kopacz, die als enige verantwoordelijk politica de druk van de industrie weerstond en weigerde de contracten te tekenen.

De Wit doet niet aan *blaming and shaming* en laat in zijn boek de feiten en uitspraken van de betrokkenen voor zich spreken. Ook begrijpt hij dat toenmalig minister Klink overging tot de aankoop van al die vaccins. 'De minister is zelf niet deskundig en vertrouwt op zijn topadviseur. Hij neemt als politicus en verantwoordelijk bewindspersoon natuurlijk niet het risico dat er doden vallen door bijvoorbeeld het advies van Osterhaus in de wind te slaan. Trouwens ook de pers, de Tweede Kamer en collega's van Osterhaus volgden de viroloog blindelings en stelden weinig vragen. Zelfs niet toen al snel sprake was van een milde griep en bleek dat

de omvang in Australië reuze meeviel en de overheid vasthield aan de ingeslagen weg met de aankoop van griepvaccins. Alleen Fleur Agema (PVV) en Kadija Arib (PvdA) stelden kritische vragen in de Kamer', vertelt De Wit.

Of er sprake was van opzet door Osterhaus, laat De Wit in het midden. 'Dat vind ik een moeilijke vraag. Ik denk dat er sprake is van een mix van factoren. Hij is niet voor niets viroloog, dus ga ik ervan uit dat hij het beste met de mensheid voorheeft en dat is meteen een reden om enthousiast met zijn vak bezig te zijn en erin uit te blinken. Daarnaast is Osterhaus ook commercieel bezig, staat hij aan het hoofd van de vaccinlobby en is hij enthousiast over de adjuvantia (versterkende middelen in een bestaand vaccin – red.), die hij mede zelf heeft ontwikkeld.'

'Een beter recept voor kijkcijfers dan de aankondiging van een wereldramp bestaat niet'

MONDDOOD

Het werpt meteen de vraag op of de politiek, de gezondheidssector en de media er lering uit hebben getrokken. Hoe is het mogelijk in een democratie dat de farmaceutische industrie – niet alleen in Nederland – een minister van Volksgezondheid dwingt om een bepaald vaccin af te nemen én zelfs verbiedt om ook maar iets over de inhoud van de afgesloten contracten en informatie over de bestanddelen naar buiten te brengen. Kortom, monddood maakt! De minister is zelfs gedwongen de informatieplicht aan de Tweede Kamer niet na te komen.

De farmaceuten konden hun nieuwe vaccins met de dubieuze adjuvantia in feite kosteloos testen op de wereldbevolking, wat miljarden aan onderzoekskosten scheelde. De overheden kochten zelf de benodigde vaccins. De Wit: 'Het was voor Kopacz reden om de contracten niet te tekenen, omdat zij dan haar informatieplicht aan het parlement niet kon nakomen. Maar als arts en verantwoordelijk minister had zij nog de meeste moeite met het vaccin en de adjuvantia. Zij zei letterlijk tegen mij: "Over mijn lijk dat ik zwangere vrouwen ga injecteren met dit middel!" Het resultaat was wel dat de farmaceutische industrie Polen geen ander vaccin leverde. Toch zijn er in Polen minder dodelijke slachtoffers gevallen dan in het Verenigd Koninkrijk, dat een uitgebreide vaccinatiecampagne heeft gevoerd.'

WAAN VAN DE DAG

Vier jaar later heeft er nog steeds geen Parlementaire Enquête plaatsgevonden of ook maar iets van een onderzoek door de Tweede Kamer. 'Ik heb dat boek geschreven als een soort waarschuwing en als leidraad voor een onderzoek. Ik ben bang dat men er niets van geleerd heeft en dat alleen de miljoenen euro's zijn blijven hangen en niet de machinaties van de farmaceutische industrie achter de schermen', legt de journalist uit. 'Er zijn inmiddels alweer verkiezingen geweest. Politici en media laten zich te veel leiden door de waan van de dag. Het zou goed zijn als zij zelf meer onderzoek zouden doen of, als het al gedaan is, het zouden aangrijpen om vast te stellen wat er misging en maatregelen nemen zodat het in de toekomst niet weer misgaat.'

NIEUW SARS-VIRUS

Kosten aanschaf vaccins: 347 miljoen euro. Achteraf bleek het om een milde griep te gaan die 63 mensen het leven kostte. 'Dan te bedenken dat de jaarlijkse seizoensgriep gemiddeld honderd doden eist', aldus Schellekens in *Medialogica* (zie www.human.nl/medialogica, uitzending van 10 juni).

Anno 2013 blijft *Dossier Mexicaanse griep* actueel, want de te verwachten pandemie moet nog steeds plaatsvinden. De eerste berichten over een nieuwe variant van het SARS-virus dienen zich inmiddels aan én de Wereldgezondheidsorganisatie, met dezelfde Margaret Chan aan het roer die de Mexicaanse griep tot pandemie verklaarde, kondigt wereldwijd maatregelen aan tegen de mazelen. En niet te vergeten: het nieuwe griepseizoen staat voor de deur. •

BOEK

Door een definitieverandering kon een milde griep uitgeroepen worden tot pandemie, werden vaccins op de markt gebracht die nog niet of nauwelijks waren getest en werd de vaccinatie van de wereldbevolking één groot experiment. Langzaam worden de gevolgen zichtbaar. En die stemmen niet vrolijk. In *Dossier Mexicaanse griep* duikt Daan de Wit in het ondoorzichtige web van gezondheidsraden, overheden, corrupte adviseurs en de machtige farmaceutische industrie.

